

Ντούσας Δημήτρης

ΑΠΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ένα διδακτικό εγχειρίδιο φιλοσοφικών ερωτημάτων,
προβληματισμών και ασκήσεων
για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς

Προλογίζει: Νίκος Γ. Παπαδόπουλος
Καθηγητής Πειραματικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας των Κινήτρων
Πανεπιστημίου Κρήτης

*«Η φιλοσοφία είναι το καλύτερο φάρμακο
για την ψυχική και διανοητική υγεία των παιδιών.»*



ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ

ΑΠΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ένα διδακτικό εγχειρίδιο φιλοσοφικών ερωτημάτων,
προβλημάτων, κειμένων και ασκήσεων
για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς

Συγγραφέας: Ντούσας Δημήτρης

Προλογίζει: Νίκος Γ. Παπαδόπουλος

Καθηγητής Πειραματικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας των Κινήτρων Πανεπιστημίου Κρήτης

Το εγχειρίδιο αυτό είναι διδακτικό και απευθύνεται σε **μαθητές του νηπιαγωγείου, του δημοτικού, του γυμνασίου, του λύκειου, σε νηπιαγωγούς, δασκάλους, καθηγητές, σε γονείς και κηδεμόνες**, αλλήλ και σε όλους τους **αρχάριους ενήλικες** που θέλουν:

- α) Να μάθουν **τι είναι η φιλοσοφία**, ποιοι είναι οι **μεγάλοι φιλόσοφοι της Ελλάδας και της ανθρωπότητας**, τι είπαν και πώς έζησαν.
- β) Να μάθουν να **σκέφτονται φιλοσοφικά, επιστημονικά και λογικά** απέναντι σε **θεωρητικά ή πρακτικά ζητήματα** που συναντούν στην πορεία της ζωής τους.
- γ) Να μάθουν τι γίνεται σήμερα, σε **ελληνικό και παγκόσμιο επίπεδο**, από **πλευράς επιστήμης και φιλοσοφίας** γύρω απ' αυτά τα ζητήματα.
- δ) Να αναπτυχθούν **συναισθηματικά, κοινωνικά, ψυχικά, νοητικά και λογικά**.
- ε) Να γνωρίσουν την ιστορία και τις **περιπέτειες της φιλοσοφίας για παιδιά, της φιλοσοφίας με παιδιά ή της παιδικής φιλοσοφίας**.
- στ) Να μάθουν για τα **σύγχρονα κινήματα της φιλοσοφίας για παιδιά** και τις διδακτικές μεθόδους που χρησιμοποιούν.
- ζ) Που θέλουν, **τέλος, να περάσουν ευχάριστα και δημιουργικά διαβάζοντας και συζητώντας** τα κείμενα του βιβλίου ή **ρήνοντας τις ασκήσεις ή στήνοντας μια θεατρική παράσταση**, ένα θεατρικό δρώμενο με θέμα τους φιλοσόφους και τη διδασκαλία τους.

Το βιβλίο χωρίζεται σε 10 θεματικές ενότητες και καθεμιά από αυτές σε **280 ξεχωριστά δισέλιδα μαθήματα** τα οποία είναι έτσι δομημένα ώστε να διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό να τα εντάξει στα μαθήματα του σχολείου (**Ευέλικτη Ζώνη, Φιλαναγνωσία, καθώς και με διάχυση σε όλα τα μαθήματα, Γλώσσα, Μαθηματικά, Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή, Ιστορία, Φυσική**).

Από το 2012 το Υπουργείο Παιδείας ενημερώνει και εκπαιδεύει το διδακτικό προσωπικό στη Φιλοσοφία και το 2015 οι διευθύνσεις Α' βάθμιας και Β' βάθμιας εκπαίδευσης διοργάνωσαν σεμινάρια με θέμα «Η διδασκαλία της Φιλοσοφίας για παιδιά». Το θεσμικό πλαίσιο προσφέρει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να διδάσκει φιλοσοφία στο νηπιαγωγείο, το δημοτικό, το γυμνάσιο και το λύκειο (βλ. υπ. απόφαση Γ2/4867/28-8-1992).

Αποτελεί μια παιδαγωγική και διδακτική καινοτομία. Ουσιαστικά, **προτείνει την εισαγωγή και διδασκαλία της φιλοσοφίας** στο νηπιαγωγείο, το δημοτικό, το γυμνάσιο και το λύκειο. Η πρότασή του είναι συγκροτημένη και τεκμηριωμένη:

1. Καταρχήν είναι τεκμηριωμένη **ιστορικά, φιλοσοφικά, ψυχολογικά, παιδαγωγικά και διδακτικά**. Διατρέχοντας μια **ιστορική περίοδο 2.700 χρόνων**, ενσωματώνει και αξιοποιεί τις απόψεις και την πρακτική κορυφαίων φιλοσόφων και παιδαγωγών, ξεκινώντας από τον Πυθαγόρα και τον Επίκουρο μέχρι τον Γιάσπερς και τον Λίπμαν.
2. Είναι επίσης ολοκληρωμένη θεματολογικά. Τα θέματα-μαθήματα που τον απασχολούν, αναφέρονται **στον άνθρωπο, την κοινωνία, την οικονομία, το κράτος, την ηθική, την ελευθερία, το λογικό, την ψυχή, τη φιλία, τον έρωτα, τον θάνατο, τον θεό, το σύμπαν, τη ζωή**. Ό,τι δηλαδή απασχολούσε τους φιλοσόφους...
3. Είναι ακόμη εμπλουτισμένη με εμπειρωτικές **ασκήσεις (συμπληρώσεις μικρών κειμένων, αντιστοιχίσεις, σωστό ή λάθος, μεσοστιχίδες κ.ά.)**, που την κάνουν πιο προσιτή και ευχάριστη για τα μικρά παιδιά. Το θεατρικό δρώμενο, με το οποίο και κλείνει το βιβλίο -όπου τα παιδιά υποδύονται τους φιλοσόφους-, αποτελεί την κορύφωση.



Σελίδες: 624

Διαστάσεις: 17X24

4. Τέλος, η **πλούσια βιβλιογραφία** που παραθέτει, τόσο σε κάθε μάθημα όσο και στις τελευταίες σελίδες, τεκμηριώνουν τη φιλοσοφική, παιδαγωγική και διδακτική του πρόταση.

Τα μαθήματά θα βοηθήσουν τους αναγνώστες να κατανοήσουν τον **άνθρωπο, το λογικό του, την ψυχή του, την κοινωνία, την ιστορία, τις θρησκείες, την αλήθεια, τη φιλία, τις ηθικές και κοινωνικές αξίες, την εργασία, το εμπόρευμα, την παραγωγή, την ανταλλαγή, την οικονομία και τις κρίσεις της, την εκμετάλλευση, την αλλοτριώση, την ελευθερία, τον έρωτα, την αγάπη, τη ζωή, την ευτυχία, τον θάνατο, την πολιτική, το κράτος, τους φιλοσόφους και τη διδασκαλία τους, τις πρώτες αρχές του κόσμου, τη μεγάλη έκρηξη, τις μαύρες τρύπες, το σύμπαν και τους νόμους που το κυβερνούν** καθώς και τη θέση τους μέσα σ' αυτό.

Ο συγγραφέας αποδίδει μεγάλη σημασία στη διδασκαλία **δεκάδων μαθημάτων για τη φιλία των παιδιών**, τόσο μεταξύ ατόμων του ίδιου φύλου όσο και μεταξύ ατόμων διαφορετικού φύλου. Τα μαθήματα αυτά στηρίζονται στο έργο και τη διδασκαλία κορυφαίων φιλοσόφων, όπως του Αριστοτέλη και του Μονταίνιου, αλλιά και ψυχολόγων ή και άλλων επιστημόνων. Η διδασκαλία αυτών των μαθημάτων είναι ένα από τα καλύτερα μέσα για την αντιμετώπιση και ενός επίκαιρου προβλήματος, του λεγόμενου **«σχολικού εκφοβισμού»**. Τόσο το πρόβλημα αυτής της συμπεριφοράς όσο και όλα τα προβλήματα διανθρώπων σχέσεων δεν λύνονται με απλή γνώση και εφαρμογή ψυχολογικών διαδικασιών μόνο. Χρειάζεται αυτές να συνδυαστούν με τη διάσταση της σκέψης για τη συνολική και βαθύτερη σημασία του ατόμου μέσα στην κοινωνία και την πολιτισμένη ζωή του, δηλαδή τη φιλοσοφία.

Τα παιδιά, σε οποιαδήποτε ηλικία, μπορούν να διδαχθούν και να μάθουν τα πάντα, αρκεί να βρεθεί ο κατάλληλος τρόπος, η κατάλληλη μέθοδος διδασκαλίας, η οποία και θα τα βοηθήσει σ' αυτό. Ο φιλοσοφικός διάλογος μεταξύ των παιδιών, γύρω από ένα θέμα κάθε φορά, συμβάλλει στο ξύπνημα των φιλοσοφικών ερωτημάτων και προβληματισμών τους.

Το βιβλίο δεν είναι για μία και μόνη σχολική τάξη και χρήση. Τα μαθήματα απλώνονται και διαβαθμίζονται για **μαθητές από 4-18 ετών**. Αυτό σημαίνει πως δεν προσφέρονται όλα τα μαθήματα για όλα τα παιδιά, ανεξαρτήτου ηλικίας και μόρφωσης. Για κάθε ηλικία και για κάθε σχολική τάξη προσφέρονται για διδασκαλία κι αξιοποίηση ορισμένα και συγκεκριμένα μαθήματα απ' όλησ ή από μερικές θεματικές ενότητες του βιβλίου.

Η τριακονταετής εμπειρία του συγγραφέα σε δημόσια δημοτικά σχολεία της Ελλάδας τού έδωσε την ευκαιρία, για πάνω από 10 χρόνια, να εφαρμόσει προγράμματα και μεθόδους διδασκαλίας της φιλοσοφίας για παιδιά. Το ίδιο πολύτιμη και χρήσιμη τού έχει σταθεί και η εμπειρία απ' τη διδασκαλία της φιλοσοφίας στα παιδιά που έπαιρναν μέρος στα μαθήματα του θερινού **«Ανοιχτού Φιλοσοφικού Σχολείου Φαναρίου» & του «Φιλοσοφικού Σχολείου Καλλιθέας»**, την περίοδο από το 1995 έως και σήμερα.

Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τη θεωρητική φιλοσοφική μελέτη, διαμόρφωσαν τη φιλοσοφική, παιδαγωγική και διδακτική του άποψη και μέθοδο για την εισαγωγή κι εφαρμογή της φιλοσοφίας για ή με παιδιά στην προσχολική και την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ

ΠΡΩΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Ιστορία και η Παιδαγωγική Θεωρία της Φιλοσοφίας για Παιδιά

ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Φιλοσοφία για τον Άνθρωπο, την Κοινωνία, την Οικονομία, την Αλλοτριώση και το Κράτος

ΤΡΙΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Φιλοσοφία για τη Φιλία, τον Έρωτα την Αγάπη και τη Διαφορετικότητά τους

ΤΕΤΑΡΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Θεωρητικά και Πρακτικά Προβλήματα Ηθικής Φιλοσοφίας

ΠΕΜΠΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Το Ανθρώπινο Λογικό και η Λογική Επιστήμη

ΕΚΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Τα Μεγάλα Ερωτήματα της Μεταφυσικής Φιλοσοφίας για την Πρώτη Αρχή, τον Θεό, την Ελευθερία, την Ψυχή, τον Θάνατο και την Ευτυχισμένη Ζωή

ΕΒΔΟΜΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Κοσμολογική Φιλοσοφία του Σύμπαντος

ΟΓΔΩΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Η Ζωή και η Διδασκαλία Αντρών και Γυναικών Φιλοσόφων

ΕΝΑΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Παράρτημα: Παιδικό θέατρο Φιλοσοφίας

ΔΕΚΑΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Βιβλιογραφία - Απαντήσεις Ασκήσεων